

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΔΑΣΩΝ & ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ
ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ
Δ/ΝΣΗ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ & ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗΣ ΔΑΣΩΝ**

**Πειραιάς, 11-03-2022
Αριθ. Πρωτ.: 20926**

Ταχ. Δ/ση: Ακτή Μιαούλη 83 & Μπότσαρη 2-8
Ταχ. Κώδ.: 185 38 - Πειραιάς
Πληρ.: Β. Σμυρνή, Κ. Παπαστεργίου
Τηλ.: 2132026861, 2132026860
Φαξ: 210 4291263
e-mail: v.smyrni@apdaigaiau.gov.gr
n.papastergiou@apdaigaiau.gov.gr

**ΠΡΟΣ: Βουλή των Ελλήνων
Δ/ση Κοινοβουλευτικού Ελέγχου**

Θέμα: Ερώτηση Βουλής που αφορά ζημιές που προκαλούν τα ελάφια στις αγροτικές καλλιέργειες στα νησιά της Ρόδου και την επικινδυνότητα της οδήγησης στο οδικό δίκτυο του νησιού

Σχετ: α) Η υπ'αρ. 1619/01-12-2021 ερώτηση της Βουλής των Ελλήνων.

β) Το με αρ. πρωτ. 16771/14-04-2022 έγγραφο της Δ/σης Δασών Δωδεκανήσου

Σε συνέχεια του (α) σχετικού ερωτήματός σας, όσον αφορά τις ζημιές που προκαλούν στις αγροτικές καλλιέργειες τα ελάφια στα νησιά της Ρόδου σας διαβιβάζουμε το (β) σχετικό έγγραφο της Δ/σης Δασών Δωδεκανήσου.

**Με εντολή Συντονιστή Α. Δ. Αι.
Η Αν. Γεν. Δ/ντρια Δασών & Α.Υ.**

**Αρτεμης Αλεξιάδου
Διευθύντρια**

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ
ΑΙΓΑΙΟΥ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΑΣΩΝ &
ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΑΣΩΝ ΔΩΔ/ΣΟΥ

Τμήμα: Διοίκησης & Διαχείρισης Δασών
Γραφείο: Προστασίας Δασών & Δημ. Κατηγόρου
Ταχ. Δ/ση : Γ. Μαύρου 2 – 85100 Ρόδος
Πληροφορίες: *Λεφάκης Δημήτριος*
☎ : 22410 - 43685
✉ : d.lefakis@apdaigaiau.gov.gr

ΔΙΑΒΙΒΑΣΗ ΜΕΣΩ ΗΛ. ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟΥ

Ρόδος 14 - 04 - 2022

Αρ. Πρωτ.: 16771

ΠΡΟΣ: ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ
ΕΛΕΓΧΟΥ
Αρ. Πρωτ. Ερώτησης 1619/01-12-2021
(διά της Αποκεντρωμένης Διοίκησης
Αιγαίου)

ΘΕΜΑ: Απάντηση ερωτήματος – παροχή πληροφοριών

ΣΧΕΤ.: 1. Απάντηση στην με αρ. πρ. 1619/01-12-2021 ερώτηση της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του ΚΚΕ με θέμα «Για τις ζημιές που προκαλούν τα ελάφια στις αγροτικές καλλιέργειες στο νησί της Ρόδου και την επικινδυνότητα της οδήγησης στο οδικό δίκτυο του νησιού»

Σε απάντηση της ως άνω σχετικής ερώτησης σας γνωρίζουμε τα εξής:

Η Υπηρεσία μας για την αντιμετώπιση του ζητήματος διαχείρισης του πληθυσμού των ελαφιών της νήσου Ρόδου πραγματοποίησε κατά το προηγούμενο έτος και ολοκλήρωσε στις αρχές του τρέχοντος έτους διά μέσου εξειδικευμένου Ιδιωτικού Μελετητικού Γραφείου την σύνταξη Ειδικής Προμελέτης «ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΕΙΔΟΥΣ Dama dama -ΠΛΑΤΩΝΙ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΡΟΔΟΥ».

Έχοντας υπόψη ότι το ζήτημα της διαχείρισης του πληθυσμού των ελαφιών της Ρόδου έχει 2 όψεις, α) την διάσταση της προστασίας και ορθής διαχείρισης του είδους που είναι αρμοδιότητα της Υπηρεσίας μας και β) το θέμα της προστασίας των καλλιεργειών και αντιστοίχως της σχετικής αποζημίωσης τυχόν ζημιών μέσω του κανονισμού του ΕΛΓΑ για το οποίο η Υπηρεσία μας είναι αναρμόδια, η μελέτη πραγματεύεται επαρκώς και τα 2 ζητήματα διότι άμεσα ή έμμεσα συνδέονται μεταξύ τους.

Σύμφωνα με την Μελέτη της οποίας μπορούμε να σας χορηγήσουμε αντίγραφο εφόσον μας το ζητήσετε, επιδιώκεται η σταθεροποίηση του πληθυσμού του είδους και η μείωση του κινδύνου απώλειας ατόμων αλλά και η προστασία των αγροτών της περιοχής εφόσον θα εκλείπουν οι λόγοι για τους οποίους τα ελάφια καταφεύγουν στις αγροτικές καλλιέργειες για αναζήτηση τροφής.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Μελέτης αφού πραγματοποιήθηκε ανάλυση των κινδύνων που διατρέχει το είδος που είναι:

- Τροχαία ατυχήματα
- Παγιδεύσεις σε πλαστικά δίχτυα περίφραξης αγρών
- Έλλειψη τροφής
- Έλλειψη νερού λόγος για τον οποίο διατρέχουν τον δρόμο για να πιούν νερό από την θάλασσα.

Όπως προκύπτει από τα ανωτέρω, τα τροχαία ατυχήματα είναι από τους μεγαλύτερους κινδύνους που διατρέχει το είδος που όμως εμπεριέχει αντιστοίχως και τον κίνδυνο για τον οδηγό και το όχημα, ως εκ τούτου το πρόβλημα είναι υπαρκτό.

Σύμφωνα με την μελέτη, προτείνονται καταρχήν οι παρακάτω άξονες αντιμετώπισης:

- Παροχή τροφής σε ορισμένα σημεία του ενδιαφέροντος του είδους
- Μέτρα προσέλκυσης του είδους σε συγκεκριμένες περιοχές ευνοϊκές για την διαβίωσή του
- Παροχή νερού και τροφής σε καθορισμένα σημεία
- Παροχή τροφής μέσω γενικότερων έργων βελτίωσης βοσκοτόπων

- Διερεύνηση για την εξεύρεση ενός απλού και συστηματικού τρόπου παρακολούθησης του είδους, ώστε να λαμβάνονται έγκαιρα τα μέτρα διαχείρισης, που θα απαιτούνται σε κάθε περίπτωση
- Καθορισμός των εμπλεκομένων Υπηρεσιών, για την υλοποίηση των προτεινόμενων μέτρων, με βάση τις αρμοδιότητες της κάθε Υπηρεσίας.

Περαιτέρω η προμελέτη εξετάζοντας το ζήτημα από την πλευρά των αγροτών που υφίστανται ζημιές στις καλλιέργειές τους από τα ελάφια, **διαπιστώνει ότι το ισχύον θεσμικό και νομικό πλαίσιο είναι ανεπαρκές και δεν καλύπτει τις αποζημιώσεις των αγροτών από τα ελάφια** και ως εκ τούτου προτείνει άμεσα την νομοθετική επίλυση του ζητήματος **εφόσον βέβαια υπάρχει και απαραίτητη πολιτική βούληση για το ζήτημα αυτό.**

Εν συνεχεία αναλύει τις αρμοδιότητες των φορέων που εμπλέκονται στην διαχείριση του είδους πέραν της Δασικής Υπηρεσίας, που είναι η Περιφέρεια στην αρμοδιότητα της οποίας ανήκει η κατασκευή των απαραίτητων τεχνικών έργων και οδικών παρεμβάσεων που προτείνονται στην Μελέτη, ο Δήμος στην αρμοδιότητα του οποίου ανήκει καταρχήν η περισυλλογή των ανεπιτήρητων κατσικιών που προκαλούν επίσης ζημιές στις καλλιέργειες και ο οποίος επί σειρά ετών μέχρι σήμερα δεν έχει επιλύσει το ζήτημα. Περαιτέρω ο Δήμος έχει και την αρμοδιότητα περισυλλογής νεκρών ζώων στο κατάστρωμα των δρόμων.

Τέλος, η Προμελέτη καταλήγει στα παρακάτω προτεινόμενα μέτρα:

Για την αποφυγή απωλειών ατόμων του είδους, αλλά και την αποφυγή τροχαίων ατυχημάτων, που μπορούν να αποβούν μοιραία και για τις ανθρώπινες ζωές, προτείνονται τα εξής μέτρα:

A. Άμεσα Μέτρα αντιμετώπισης του προβλήματος:

- Πινακίδες ένδειξης διέλευσης Πλατονιών.
- Προτείνεται να τοποθετηθούν πινακίδες σε όλες τις θέσεις που συνέβησαν τουλάχιστον 2 ατυχήματα.
- Πινακίδες ορίου ταχύτητας.
- Προτείνεται να τοποθετηθούν πινακίδες με όριο ταχύτητας και από τις δύο πλευρές του τμήματος του δρόμου που έγιναν ατυχήματα.
- Ηχητικά σήματα προς τους οδηγούς οχημάτων, εφόσον η ταχύτητα είναι μεγαλύτερη της επιτρεπόμενης.
- Η πινακίδα (στύλος) που θα εγκατασταθεί το μηχάνημα ήχου παρατίθεται ως δείγμα στο σώμα της μελέτης, και η τροφοδοσία θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί με μικρά φωτοβολταϊκά (γεννήτριες επαναφορτιζόμενες).
- Εμπόδια στην κάθετη διέλευση των Πλατονιών σε επικίνδυνες στροφές.
- Προτείνεται να γίνουν τεχνητοί φράκτες με ξύλο, στα σημεία διέλευσης του ζώου, σε μήκος που θα καθορίζεται από το μήκος της στροφής, αλλά και τις τοπικές συνθήκες του αναγλύφου και πιθανόν άλλων κατασκευών. Αρμόδια Υπηρεσία, για την τοποθέτηση, είναι η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου.
- Κάτω διαβάσεις σε δρόμους μέσω Τεχνικών Έργων.
- Προτείνεται να δημιουργηθούν τέτοιες διαβάσεις σε 5 χαρακτηριστικές θέσεις που γίνονται συχνά ατυχήματα με Πλατώνια. Οι θέσεις εμφανίζονται σε Ορθοφωτοχάρτη, όπου παρατίθενται και χαρακτηριστικές φωτογραφίες. Σε κάθε θέση προτείνονται κάποια έργα μικρού κόστους, που θα μπορούσαν, πιθανόν, να μειώσουν τα ατυχήματα. Αυτές είναι:
  - Απώλειες από παγιδεύσεις σε πλαστικά δίχτυα περίφραξης αγρών
  - Αναζήτηση χρηματοδοτικού εργαλείου, που να επιδοτεί τις περιφράξεις αγρών στις περιοχές με τις μεγαλύτερες ζημιές.
  - Περίφραξη των γεωργικών εκμεταλλεύσεων με υλικά που θα αποτρέπουν την είσοδο των ελαφιών και των μη δεσποζόμενων κατσικιών.
  - Παρουσιάζονται στην μελέτη τα είδη ηλεκτροφόρων περιφράξεων:
  - Σε κάθε περίπτωση, στην επιλογή του τρόπου και των υλικών περίφραξης, πολύ σημαντικοί παράγοντες είναι η ασφάλεια της καλλιέργειας, αλλά και των ζώων.
  - Ο περιορισμός του αριθμού των κατσικιών που βόσκουν ανεξέλεγκτα στους βιοτόπους των ελαφιών.
  - Η οργάνωση χώρων ποτίσματος των ελαφιών, εκτός των αγροτικών εκμεταλλεύσεων.

- Δημιουργία νέων χώρων ποτίσματος των ελαφιών, και η οργάνωση ήδη υπαρχόντων, μακριά από τις καλλιεργούμενες

B. Διαχειριστικά Μέτρα:

Διαπιστώθηκε ότι το πλατόνι της Ρόδου παραδοσιακά χρησιμοποιεί 3 βασικούς χώρους ως φυσικό του βιότοπο, από τότε που υπάρχουν καταγραφές ή αναφορές σε αυτό. Αυτοί είναι:

B.1 Ο βιότοπος της **Βόρειας Ρόδου** (Ζώνη Α στον αντίστοιχο χάρτη) μεταξύ των χωριών και τοποθεσιών Ψίνθου, Πεταλούδων, Διμυλιάς, Ελεούσας, Αρχίπολης και στην ευρύτερη περιοχή τους. Ο πληθυσμός αυτός είναι ακμαίος σήμερα, με περιορισμένα ατυχήματα και μικρές ζημιές, σε σχέση με την Νότια Ρόδο.

B.2 Ο βιότοπος της **Κεντρικής Ρόδου** (Ζώνη Β), που είναι η κλασσική περιοχή εμφάνισης του είδους και ο χώρος που επιβίωσε κατά τις δύσκολες περιόδους του. Τοποθετείται στην περιοχή των χωριών Λάερμα, Λάρδος, Κιοτάρι, Ασκληπειό, Άγιος Ισίδωρος και στην ευρύτερη περιοχή τους. Σε αυτή την περιοχή οι ζημιές είναι σχετικά μικρές, ενώ τα ατυχήματα συμβαίνουν, σε μεγάλο αριθμό, στην παραλιακή ζώνη.

B.3 Ο βιότοπος της **Νότιας Ρόδου** (Ζώνη Γ), είναι συνέχεια προς νότο του προηγούμενου (Κεντρικής Ρόδου) και τον βρίσκουμε μεταξύ των χωριών Απολακκιά, Αρνίθα, Βάτι, Γεννάδι, Λαχανιά, Κατταβιά και στην ευρύτερη περιοχή τους. Είναι ο μεγαλύτερος σε έκταση και σε αυτόν προκαλούνται οι μεγαλύτερες ζημιές σε αγροτικές καλλιέργειες, τα περισσότερα ατυχήματα και οι περισσότερες παγιδεύσεις ζώων σε πλαστικά δίχτυα.

Τα διαχειριστικά μέτρα που προτείνονται διακρίνονται σε 2 κατηγορίες. Σε αυτά που θεωρούνται **άμεσα** και μπορούν να γίνουν σε μικρό χρονικό διάστημα και σε αυτά που θεωρούνται **μεσοπρόθεσμα** και αφορούν την διαχείριση διαβίωσης του είδους, με μέτρα που θα στοχεύουν στην μείωση των κινδύνων του είδους, αλλά και στην μείωση των ζημιών σε αγροτικές καλλιέργειες.

- **Αύξηση των διαθέσιμων σημείων εύρεσης νερού**
- **Παροχή τροφής σε ορισμένα σημεία διαβίωσης του είδους**
- **Μέτρα συγκέντρωσης του είδους σε καθορισμένες περιοχές διαβίωσής του**

Γ. Μέτρα Βελτίωσης Διαβίωσης του Είδους

• Προτείνονται **Πάρκα ανοιχτής διαβίωσης** σε ορισμένες θέσεις, σε περιοχές που το πλατόνι είχε ιστορικά υψηλές συγκεντρώσεις ατόμων. Οι θέσεις αυτές πρέπει να προσδιοριστούν με επιστημονικά κριτήρια, χρησιμοποιώντας όλα τα διαθέσιμα σήμερα στοιχεία.

- Στις περιοχές αυτές θα γίνουν έργα που θα περιλαμβάνουν:
- Ομβροδεξαμενές νερού για το πότισμα του είδους σε περίοδο ανομβρίας (ΤΧ των δεξαμενών)
- Χώρους παροχής τροφής στο είδος σε περιόδους δυσκολιών εύρεσης τροφής
- Υπόγειες Διαβάσεις για την ασφάλεια του είδους και μη πρόκληση ατυχημάτων
- Μέτρα ενημέρωσης επισκεπτών και κατοίκων για την αποφυγή ατυχημάτων.
- Περαιτέρω, προτείνονται τα παρακάτω μέτρα για την βελτίωση της διαβίωσης του είδους:

- Παροχή νερού και τροφής σε καθορισμένα σημεία
- Δημιουργία σημείων απόκρυψης
- Παροχή τροφής μέσω έργων βελτίωσης βοσκοτόπων

Δ. Θεσμικά Μέτρα

- Ένταξη του Πλατονίου στο Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης
- Αποζημίωση των αγροτών από τον ΕΛΓΑ
- Φορείς εμπλεκόμενοι με την διαχείριση του είδους διαπιστώθηκαν η Δνση Δασών, ο Δήμος και η Περιφέρεια
- Παρουσιάζονται οι χώροι που εμπλέκονται με την διαχείριση
- Οργάνωση του τρόπου παρακολούθησης του είδους (Βάση Δεδομένων)
- Παρακάτω παρατίθεται μια σημαντική μέθοδος ελέγχου της βόσκησης.
- Εφαρμογή εικονικού ελέγχου του κοπαδιού και ψηφιακού φράκτη

ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΩΝ

Για να προχωρήσει το Πρόγραμμα για την προστασία του είδους είναι απαραίτητα να γίνουν τα παρακάτω με την σειρά που γράφονται:

Κατασκευή των έργων της μελέτης Άμεσων μέτρων και Πάρκων
Σύνταξη Σχεδίου Δράσης (Διαχείρισης) του πλατονιού
Υλοποίηση των μέτρων του Σχεδίου Δράσης

Εν γένει για την υλοποίηση των προτεινόμενων μέτρων στην πράξη θα πρέπει να ακολουθήσουν περαιτέρω ενέργειες σύμφωνα με την μελέτη και αυτές είναι οι παρακάτω:

1. Οριστική Τεχνική Μελέτη Εφαρμογής άμεσων δράσεων για το Πλατόνι της Ρόδου δηλαδή μελέτη η οποία θα περιλαμβάνει όλα τα απαραίτητα τεχνικά έργα προκειμένου να δημοπρατηθούν και ανατεθούν σε οικονομικό φορέα με εκτιμώμενο χρόνο σύνταξης τους 5 μήνες και ενδεικτικό κόστος 70.000 ευρώ ενώ το και προεκτιμώμενο κόστος των απαραίτητων έργων είναι 1.220.656 ευρώ

Το ως άνω κόστος παρουσιάζεται και τεκμηριώνεται αναλυτικά στην συνέχεια της μελέτης

2. Έργο προϋπολογισμού 1.220.656 ευρώ εφαρμογής της άνω μελέτης που θα πρέπει να ανατεθεί με διαδικασίες ηλεκτρονικού διαγωνισμού σε Οικονομικό Φορέα και χρονοδιάγραμμα 2 έτη.

3. Σύνταξη Σχεδίου Δράσης (Διαχείρισης) του Πλατωνιού με ενδεικτικό κόστος 180.000 ευρώ και χρονοδιάγραμμα 2 έτη.

4. Εφαρμογή Σχεδίου δράσης που θα αποτελεί μικτή σύμβαση (υπηρεσίες – προμήθειες – έργα) με χρονικό ορίζοντα τριετίας.

Στην μελέτη προτείνεται ότι για την υλοποίηση στην πράξη των ανωτέρω, πέραν των ενεργειών συναρμόδιων υπηρεσιών (Δ/νση Δασών, Περιφέρεια και Δήμος) σε πρώτο πλάνο, είναι απαραίτητο να συσταθεί και **Ειδικός Φορέας Διαχείρισης** σε δεύτερο πλάνο.

Άμεση ανταπόκριση της Υπηρεσίας μας:

Η Υπηρεσία μας αφού απέστειλε αντίγραφο της μελέτης στις συνεμπλεκόμενες Υπηρεσίες Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου και Δήμο Ρόδου, με βάση τα συμπεράσματα της Προμελέτης ξεκίνησε την σύνταξη Μελέτης δημιουργίας Περιφράξεων σε ζώνες στρατηγικά επιλεγείσες για τον περιορισμό καταρχήν του φαινομένου.

Μετά την σύνταξη της Μελέτης θα αναζητηθεί η ανάλογη χρηματοδότηση που θα προκύψει για την ανάθεση του έργου.

Παρόλα αυτά, μέχρι την πραγματοποίηση των ανωτέρω δράσεων, είναι απαραίτητη η νομοθετική ρύθμιση του ζητήματος της άμεσης αποζημίωσης των αγροτών που υφίστανται ζημιές με νομοθετικές πρωτοβουλίες που θα πρέπει να παρθούν άμεσα από την πολιτική ηγεσία της χώρας.

Είμαστε στη διάθεσή σας για οιοσδήποτε άλλες πληροφορίες χρειαστείτε.

Με εντολή Συντονιστή
Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αιγαίου
Η ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ ΔΑΣΩΝ ΔΩΔ/ΣΟΥ

ΜΠΑΛΑΤΣΟΥΚΑ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ
Δασολόγος Msc